

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

тема:

ДЕКОРАТИВНА КОМПОЗИЦІЯ «БЕРЕГІНЯ» В ТЕХНІЦІ «ФЕЛТИНГ»

Галузь знань: 02 «Культура та мистецтво»

Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Спеціалізація: Художній текстиль

Освітня програма: «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво»

Шифр ДПДМ.019105.19.08.ПЗ

Шифр ІНПС студента

Виконала: студентка ІV курсу, групи ОДМ-19-1

Підпис

Орися ПАНЧУК

Керівниця

Підпис

Вікторія ХРЕНОВА

Нормоконтролерка

Підпис

Вікторія БІЛИК

До захисту допускаю:

Завідувачка кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

Підпис

Ірина АНДРОЩУК

«19» 06 2023р.

Хмельницький 2023

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет художньо-педагогічний
Кафедра технології та професійної освіти і декоративного мистецтва
Освітній рівень першого (бакалаврський)
Галузь знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальність 023 Декоративне мистецтво, декоративне мистецтво
Спеціалізація художній текстиль
Освітня програма Декоративне мистецтво декоративне мистецтво

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ТМО: ДМ
Ольга Андрійчук
"02" 03 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ)

- Прізвище, ім'я, по батькові студента Орлик Олександр
1. Тема проекту(роботи) Декоративне конструювання "Бережини" і терлиць "феліцит"
- керівник проекту(роботи) Івекторія Кремень
Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання
- Затверджено наказом ректора університету від "01" березня 2023 р. № Т
2. Строк подання студентом проекту(роботи) на кафедру 19 травня 2023р.
3. Вихідні дані до проекту(роботи) визначення структури, терлиць виконання
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ 1. Вступ. Розділ 2. Конструкція конструювання та терлиць - матеріальні аспекти виконання декоративних конструювання "Бережини" в терлиць "феліцит". Інше. Додаток. Додаток. Додаток.
5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів дипломного проекту(роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Анотація	Терніченко І.І.		
Нормативна	Тішчак В.В.		

7. Дата видачі завдання 02 березня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів (розділів) дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту(роботи)	Примітка
1. Заверження роботи ДД	01.03.2023	
2. Посадок виконання ДД в межах	08.04.2023	
3. Збір матеріалу з теорії зав. ДД.	17.03.2023	
4. Кетшескиа першого розділу ДД.	19.04.2023	
Дифузії 1.1	18.04.2023	
Дифузії 1.2	22.04.2023	
5. Завершення оформл. роботи в межах	02.06.2023	
6. Кетшескиа другого розділу ДД.	17.05.2023	
Дифузії 2.1	23.04.2023	
Дифузії 2.2	18.05.2023	
Дифузії 2.3	20.05.2023	
Дифузії 2.4	26.05.2023	
7. Виконання нормативу техніч. пам.	08.06.2023	
8. Збір рекомендацій виконання	12.06.2023	
9. Визначити якість ДД	02.06.2023	
10. Збір підсумків	19.06.2023	

Студент

Підпис

Орися Панчук

Ініціали, прізвище

Керівник проекту(роботи)

Підпис

Викторія Немзе

Ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Тема дипломного проєкту: «Декоративна композиція «Берегиня» у техніці «фелтинг»

Авторка: О. М. Панчук

Керівниця: канд. пед. наук, доцентка, В. В. Хренова

Обсяг пояснювальної записки: 68 с.; обсяг додатків: 3 с.

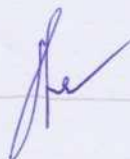
Ключові слова: декоративне мистецтво, «фелтинг», композиція художнього твору, технологічний процес, техніка виконання.

Дипломний проєкт виконувався з урахуванням особливостей обраної техніки та використовуваних матеріалів для виконання художнього твору. Текстова частина дипломного проєкту складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку джерел посилання та додатків.

У першому розділі виконано дослідження техніки «фелтингу», як виду декоративно-прикладного мистецтва в його історичному розвитку; розкрито технологічні особливості виконання творів технікою «фелтинг».

У другому розділі обґрунтовано ідею та розкрито художньо-образний зміст теми; охарактеризовано композиційні особливості виконаного художнього твору та дано його естетичну оцінку; охарактеризовано матеріали задіяні у втіленні художнього задуму в матеріалі; описано технологічну послідовність виконання художнього твору. Зроблено висновки щодо використання цієї техніки у сучасних творах мистецтва, збереження традиційних та внесення новітніх прийомів; підведено підсумки щодо поставленої на початку роботи мети та результативність поставлених завдань. Представлено список джерел посилання. Текстова частина підсилюється ілюстративним матеріалом, деякі з них винесено в додатки.

Студентка

Орися ПАНЧУК

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1 ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО В ДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ ФЕЛТИНГУ.....	9
1.1 Історія та передумови розвитку традиційного фелтингу.....	9
1.2 Технологічні особливості виконання творів технікою «фелтинг».....	18
2 ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНІ ТА ТЕХНОЛОГО-МАТЕРІАЛОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ДЕКОРАТИВНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «БЕРЕГИНЯ» У ТЕХНІЦІ «ФЕЛТИНГ».....	30
2.1 Ідея та художньо-образне обґрунтування декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг».....	30
2.2 Композиційна характеристика та естетична оцінка виконаної декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг».....	43
2.3 Характеристика матеріалів та калькуляція витрат щодо виконаної декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг».....	47
2.4 Технологічна послідовність виконання декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг».....	54
ВИСНОВКИ.....	61
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	63
Додаток А Джерело творчості та ескіз майбутнього твору	66
Додаток б Проєкт постеру	67
Додаток В Виконаний художній твір.....	68

ВСТУП

Сучасний світ характеризується постійними змінами і розвитком технологій у всіх галузях життя людини. Культура не є винятком, і декоративне мистецтво стає все більш популярним і важливим в житті людей.

Сьогодні художній текстиль має велике значення як в мистецтві, так і в індустрії моди. Багато художників та дизайнерів використовують текстиль як основний матеріал для своїх творів. Вони використовують різноманітні техніки, такі як вишивка, в'язання, плетіння, фарбування тканин, щоб створювати унікальні та оригінальні речі [1].

Сучасний професійний текстиль посідає особливе місце у контексті декоративного мистецтва України: він є динамічним і перебуває у стані постійних експериментальних пошуків. У сучасних умовах трансформації мистецьких течій та явищ мистці, які працюють в арттекстилі, прагнуть показати розмаїтість художніх концепцій та нові форми їх репрезентування. Текстильні досягнення експонуються на різноманітних збірних і персональних виставках, щорічних і періодичних спеціалізованих експозиціях, акціях, проєктах, без яких уже неможливо уявити культурно-мистецьке життя нашого суспільства [3].

Твори художнього текстилю постають повноправними, а часом домінантними експонатами поряд з малярськими та графічними творами.

Текстильні матеріали стають для художників важливим засобом експериментального пошуку. Декоративні ткани, розписні, колажні та інші текстильні композиції, які експонуються у виставкових просторах, показують не лише традиційні можливості арттекстилю, а й здатність адаптувати його мову до вираження сучасних проблем.

Багатьох людей цікавить живопис. Зазвичай картини створюються на полотні з використанням акварельних і масляних фарб, крейди, пастелі, олівців та інших художніх засобів. Але не так давно в області прикладного мистецтва

з'явився ще один спосіб створення картин – фелтинг, матеріалом для якого є вовна.

Фелтинг є одним із видів декоративного мистецтва, що використовується для створення різноманітних виробів – від взуття та головних уборів до іграшок та декоративних композицій. Фелтинг поєднує в собі технологію та художню виразність і є особливим видом мистецтва, що вимагає від художника не тільки вміння володіти технікою, але й високого рівня художнього мислення [2].

Отже актуальною є тема дипломного проєкту: Декоративна композиція «Берегиня» в техніці «фелтинг».

Об'єктом дипломного проєкту є техніка «фелтинг», як вид декоративно-ужиткового мистецтва.

Предметом дипломного проєкту є виконання декоративної композиції «Берегиня» в техніці «фелтинг».

Мета дипломного проєкту полягає в обґрунтуванні техніки «фелтинг» в її історичному та художньо-технологічних аспектах й розкриття її технологічних можливостей на прикладі виконання декоративної композиції «Берегиня».

Згідно мети дипломного проєкту було поставлено такі завдання:

- дослідити історію розвитку техніки «фелтинг»;
- розкрити технологічні особливості виконання творів у техніці «фелтинг»;
- обґрунтувати ідею та розкрити художньо-образний зміст теми дипломного проєкту;
- на основі попереднього дослідження та ідеї щодо її втілення, виконати практичну частину проєкту (декоративну композицію) і презентувати її на постері;
- охарактеризувати композиційні особливості виконаного художнього твору – декоративна композиція «Берегиня» та дати йому естетичну оцінку;

- надати характеристики матеріалам та інструментам задіяним у втіленні художнього задуму в матеріалі;
- описати технологічну послідовність виконання декоративної композиції.

Методи дослідження: аналіз історії розвитку техніки «фелтинг», її особливостей, художньо-композиційних особливостей художнього твору; абстрагування і конкретизація основних матеріалів, інструментів та технологічної послідовності виготовлення декоративної композиції у техніці «фелтинг», узагальнення й систематизація з метою визначення технології виготовлення художнього твору та формулювання висновків.

1 ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО В ДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ ФЕЛТИНГУ

1.1 Історія та передумови розвитку традиційного фелтингу

«Фелтинг» – це техніка валяння вовни або інших волокон, що використовується для створення тканин із вовни без використання тканинних в'язальних або ткацьких машин. Під час «фелтингу» волокна вовни взаємодіють одне з одним, утворюючи міцний нетканий текстиль – повсть. Техніка використовується для виготовлення різноманітних предметів, таких як шапки, сумки, панно та інші речі [8].

Техніка «фелтингу» є одним із найдавніших способів виготовлення повсті. Її історія сягає часів кочівників, які використовували вовну своїх тварин для виготовлення одягу та інших речей. У давнину процес фелтингу відбувався природним шляхом – волокна вовни змочувалися в воді та витрушувалися, після чого формувалися у тканину [3].

Історія виникнення техніки «фелтинг» є досить цікавою та стародавною. Вона сягає десятків тисяч років назад, коли перші люди використовували вовняні волокна для створення одягу та інших предметів побуту (див. рисунок 1.1.1). У давнину відчуття тепла та захисту були надзвичайно важливі для людей, і «фелтинг» став одним із методів, що допомагав забезпечити ці потреби.

Надзвичайні археологічні знахідки з поховань в горах Алтаю в степах Центральної Азії показують, що люди навмисно валяли шерсть тварин як засіб створення нетканого полотна для одягу, житла та художнього вираження з 450 року до нашої ери.

Подальші докази, хоча й не такі непорушні, з Чатал-Гьоюка в Туреччині свідчать про виробництво повсті ще в 6000 році до нашої ери [4].

Рисунок 1.1.1 – Зразок старовинного повстяного одягу

Проте швидше за все, фетр починає свою історію із Центральної Азії, де є свідчення повстяного виробництва в Сибірі (гори Алтаю) За нещодавними свідченнями, фетр також походить з Північної Монголії, що датується першим століттям нашої ери. Найбільш відомі Пазирицькі гробниці (IV – III ст. до Р. Х.) демонструють використання повсті в цій культурі, включаючи килими та складні кінські ковдри.

Застосовуючи дбайливе використання кольорів, зшивання та інші техніки, стародавні майстри змогли використати повсть як ілюстративний та декоративний засіб, на якому вони з великою майстерністю зображали абстрактні малюнки та реалістичні сцени (див. рисунок 1.1.2).

Згодом ці виробники стали відомі своїми абстрактними візерунками, які вони створювали на основі рослин, тварин та інших символічних малюнків.

Рисунок 1.1.2 – Ковдра-сідло з грифоном, який атакує гірського козла

Згодом мистецтво виготовлення повсті поширилося на території тюрко-монгольських племен. Стада овець і верблюдів займали центральне місце в способі життя цих племен, обидва вони були важливими для виробництва волокон, необхідних для валяння. Як кочівники, які часто мандрували та жили на майже безлісних рівнинах, відчували, що вони забезпечені житлом (юрти, намети тощо), ізоляцією, покриттям для підлоги та внутрішніми стінами, а також багатьма предметами першої необхідності від постільної білизни та покривал до одягу. У кочових народів повсть часто використовувалась для ковдр, які йшли під сідла (див. рисунок 1.1.3) [9].

Рисунок 1.1 3 – Частина ковдри для сідла

Застосування техніки досі практикується кочовими народами (такими як монголи та тюрки) у Центральній Азії, де регулярно виготовляють килими, намети та одяг. Деякі з них є традиційними предметами, такими як класична юрта, тоді як інші призначені для туристичного ринку, такі як декоровані тапочки, м'які іграшки. У західному світі повсть широко використовується як засіб самовираження як у текстильному мистецтві, так і в сучасному мистецтві та дизайні, де він має значення як екологічно відповідальний текстильний та будівельний матеріал [4].

В середньовічній Європі «фелтинг» використовувався переважно для виготовлення одягу та взуття, а також для побутових потреб. Наприклад, з повсті робили шапки, пальта, намети, підковертки та інші предмети побуту. У середньовічній Європі повсть використовували як матеріал для створення шоломів та пальто для рицарів. Також методом зввалювання волокон вовни виготовляли артилерійські губки, які використовувалися для зменшення віддачі від вибуху гармати.

У середньовіччі у країнах Європи були розповсюджені гільзові ковдри, які виготовлялися у техніці «фелтингу». Ці ковдри мали високу щільність та були досить міцними, що дозволяло використовувати їх у якості захисту від холоду та вологи.

Також у середньовіччі використовували техніку «фуллінг» (англ. Fulling), яка полягала у обробці вовняної тканини, щоб збільшити її щільність та зносостійкість. Ця техніка передбачала механічну обробку тканини водою та милом, після чого вона вимивалася та розгладжувалася. Як результат, вона ставала більш щільною та міцною. Такий метод обробки використовувався для виготовлення одягу, який відрізнявся високою якістю та довговічністю (див. рисунок 1.1.4) [4].

У середньовіччі техніку «фелтингу» вдосконалили та використовували для виготовлення одягу та взуття. Протягом XVIII та XIX століть ця техніка була дуже популярною у різних країнах Європи, включаючи Ірландію, Італію та

Німеччину. Вона дозволяла отримати міцні та довговічні неткані матеріали, що було дуже важливим у той час, коли речі вироблялись власноруч та відрізнялися високою ціною. У цей період технологію «фелтингу» також використовували для виготовлення фільтрів та інших промислових матеріалів.

Рисунок 1.1.4 – Стародавнє взуття виконане у техніці «фелтинг»

У зарубіжних країнах техніка «фелтингу» стала популярною в середині ХХ ст. і розвивалася паралельно з розробкою нових матеріалів та технологій. У світі відбуваються різноманітні фестивалі та виставки, присвячені «фелтингу», що свідчить про поширення та популярність цієї техніки.

Українські митці також використовують техніку «фелтингу» для створення своїх творів. Вона знайшла застосування в народній творчості, а також у сучасному мистецтві та дизайні.

Розвиток техніки «фелтингу» в різних країнах світу має свою специфіку, яка пов'язана з історією та традиціями народів, що займалися цим мистецтвом. У деяких країнах фелтинг розвивався як складова частина народних ремесел, а в інших став окремим напрямком в мистецтві та дизайні.

У Центральній та Східній Європі техніка «фелтингу» з'явилася ще в давнину, коли ця техніка використовувалася для виготовлення теплих одягів та взуття. У Польщі та в Україні «фелтинг» розвивався як народна промисловість. На початку ХХ століття, коли «фелтинг» став популярним у німецьких та австрійських гірських селах, його використовували для виготовлення традиційних національних костюмів.

У країнах Азії, зокрема в Монголії, Киргизстані та Китаї «фелтинг» також має довгу історію. В Монголії «фелтинг» використовувався для виготовлення традиційних юртів, а в Киргизстані для виготовлення традиційного одягу та взуття. У Китаї «фелтинг» з'явився в середині ХІХ століття, коли його використовували для виготовлення традиційних китайських шапок та сидельних покривал.

У Скандинавських країнах «фелтинг» також має свою історію. Так у Норвегії його використовували для виготовлення одягу, взуття.

В Японії «фелтинг» традиційно використовували для виготовлення традиційних шапок та взуття з вовни, яке називають Jizai. Також його використовують у Японії для виготовлення ковдри з вовни та одягу, зокрема, забавних костюмів для фестивалів. У Японії відома й така техніка фелтингу, як «нуно-фелтинг» і її використовують для створення кімоно, суконь, шарфів та інших одягу. Нуно-фелтинг полягає в поєднанні вовняної основи з тканиною або шовком, що дає можливість створювати надзвичайно легкі та тонкі вироби [9].

У Непалі техніка «фелтингу» використовується для створення традиційного непальського взуття з вовни – «чаппалу». Ці взуття виготовляють виключно вручну, використовуючи лише вовну та мило.

У Китаї техніка відома протягом тисяч років, особливо в провінції Сичуань, де вона використовується для виготовлення килимів (див. рисунок 1.1.5) та матеріалів для одягу. У китайському «фелтингу», відомому як

«ціцзюнь» або «чжу», використовують м'які та шовковисті волокна баранів, яких вирощують у південних провінціях Китаю.

Рисунок 1.1.5 – Стародавній килим, IV століття до н.е.

Також техніка «фелтингу» відома в країнах Близького Сходу, де вона використовується для виготовлення покривал, взуття та відмінного різноманіття виробів. У Туреччині «фелтинг» використовували для створення відомого «фесу» – турецької національної шапки. У Марокко «фелтинг» використовується для виробництва традиційного головного убору, відомого як «фес».

У західній культурі техніка також має свої відмінні риси. Наприклад, у Шотландії її використовували для виготовлення «шапок з тафтингу», традиційних головних уборів, які стали популярними в середині XIX століття. Такі шапки були часто прикрашені пір'ям і намистинами та носилися як частина шотландського костюму на різноманітних заходах [4].

Також в Західній культурі ця техніка знайшла застосування у виготовленні декоративних виробів для дому, таких як килими, покривала, подушки, ящики та інші предмети для побуту. Зазвичай, для виготовлення таких

виробів використовуються техніки, що базуються на створенні візерунків з різнокольорової вовни, які потім поєднуються в тканину за допомогою «фелтингу».

У США «фелтинг» став особливо популярним у 20-х роках ХХ століття. У цей період виникло багато фабрик, які виготовляли вироби з фетру, такі як шапки, туфлі, плащі та інші предмети одягу. Також він використовували для виготовлення різноманітних предметів побуту, таких як валянки, покривала, килими та інші вироби. Пізніше, у 60-х роках, техніка стала популярною серед хіппі та інших прихильників бохо-стилю, які використовували його для створення одягу та аксесуарів.

Таким чином, історія розвитку традиційної техніки «фелтинг» свідчить про те, що вона має довгу традицію та знаходиться в стані постійного розвитку, завдяки чому її можна вважати універсальним засобом для створення різноманітних художніх виробів. У середині ХХ ст. «фелтинг» стає популярним серед митців та дизайнерів. Його використовують для створення одягу, аксесуарів, інтер'єрних елементів та інших виробів. Також техніка застосовується в різних галузях, включаючи медицину, архітектуру та автомобільну промисловість.

Однією з головних переваг техніки «фелтингу» є можливість використання природних матеріалів, таких як вовна. Це дозволяє створювати екологічно чисті вироби, які не містять шкідливих речовин. Крім того, «фелтинг» є технікою, яка вимагає мінімального використання спеціалізованого обладнання, що дозволяє знизити витрати на виробництво.

Сьогодні техніка знайшла застосування у різних галузях, включаючи моду, декоративно-ужиткове мистецтво та інтер'єрний дизайн (див. рисунок 1.1.6 та рисунок 1.1.7). Вона постійно еволюціонує та розвивається, з'являються нові матеріали та інструменти, що дозволяють створювати все більш складні та вишукані вироби [6].

Рисунок 1.1.6 – Сукні з повсті від Noriko Narahira

Рисунок 1.1.7 – Проект студентів зі школи архітектури Барлетта

1.2 Технологічні особливості виконання творів технікою «фелтинг»

Як було розглянуто вище у дослідженні – техніка «фелтинг» є однією з найдавніших технік, за допомогою якої з вовни створюється повсть з різною фактурою і малюнком [7].

Маючи давню історію, техніка «фелтингу» досі зачаровує нас своєю красою. Розмірковуючи про вишуканість та органічність такої техніки, легко уявити, яку кількість виробів та художніх творів різноманітних за призначенням можна створити завдяки володінню нею (див. рисунок 1.2.1).

Рисунок 1.2.1 – Аксесуари та панно у техніці «фелтинг»

Дослідження показує, що сьогодні ця техніка використовується для створення дивовижних панно, неймовірних картин, цікавих іграшок або ж вишуканих елементів інтер'єру. Але також, ця завжди проста у застосування, а від цього ще більш цікава техніка, дозволяє втілити у життя найцікавіші задуми митців та задовільнити творчу жадобу. Неповторна техніка «фелтингу» зачаровує. Це чудовий, екологічно і енергетично чистий матеріал, що дарує

величезне поле для творчості. Зваляти не завжди просто, проте як приємно насолоджуватися неймовірним результатом роботи коли з нічого зробити можна створити диво [13].

Завдяки розвитку технологій та появі нових матеріалів, сьогодні «фелтинг» став популярним напрямком в мистецтві та дизайні. Цей захоплюючий вид творчості стрімко розвивається. Діапазон його можливостей такий, що ним займаються діти, починаючи з дошкільного віку, митці та мисткині, які створюють handmade вироби та надають перевагу ексклюзивним авторським ідеям, а також дизайнери інтер'єрів та світу високої моди [5].

Серед робіт майстрів можна знайти аксесуари, прикраси, предмети інтер'єру і одяг. Сумки, брошки, шарфи, палантини, виконані в техніці фелтингу, є прекрасним, стильним доповненням і підкреслять індивідуальний стиль кожної людини (див. рисунок 1.2.2).

Рисунок 1.2.2 – Аксесуари у техніці «фелтинг»

Немає сумнівів, що дивно спостерігати, як волокна вовни перетворюються на щось красиве та значуще. Для будь-кого «фелтинг» може стати захоплюючим мистецтвом. Проте для того, щоб створювати витвори

мистецтва, потрібно знати його види та технологічні особливості виготовлення виробів [6].

Кожен з видів техніки має свої особливості та може бути використаний для створення різних видів виробів. На сьогоднішній день, існують такі види «фелтингу», як:

- «сухий фелтинг» – це метод, при якому волокна вовни сплутуються між собою за допомогою голок для «фелтингу»;
- «мокрый фелтинг» – метод, при якому використовують мильну воду для сплутування волокон вовни, в результаті отримують полотно, яке має назву повсть;
- «вовняна акварель» – сучасна техніка декоративно мистецтва, при якій вовняні волокна різних кольорів та відтінків викладаються шарами під скло, утворюючи зображення;
- «аплікація з вовни» – техніка фелтингу Дані Айвз, у даній техніці використовується метод «малювання» зображень вовною на полотні шляхом його багаторазового проколювання спеціальними колками для «фелтингу».

Найбільш поширеним видом «фелтингу» є «сухий фелтинг». Для виконання даної техніки використовують одну або кілька спеціально розроблених голок для обробки вовняних волокон. Художники та ремісники використовують цю техніку, щоб створювати скульптури, прикрашати текстиль вовною. Також таку техніку можна використовувати для створення м'яких скульптур, ляльок, фігурок та двовимірних картин з вовни.

Виготовляти вироби у техніці «сухого фелтингу» можна навіть в парку чи кафе, адже процес хожий на ліплення фігурок з пластиліну, завжди є можливість прибрати недоліки голкою. Головне не забути взяти з собою матеріали та інструменти.

Рисунок 1.2.3 – Створення фігурок тварин у техніці «сухого фелтингу»
та зразки виробів

Загалом матеріалів та інструментів, які знадобляться для виготовлення виробів чи творів за допомогою цієї техніки не так багато. Все що потрібно мати для створення виробів в техніці «сухого фелтингу» – це: вовна для «фелтингу»; різновид спеціальних голок для «фелтингу»; паролонова губка; ножиці; наперстки для захисту ваших пальців від уколів; будь-які декоративні елементи, якими ви зможете прикрасити власний виріб.

Створення певного витвору у даній техніці починається з того, що на рівну поверхню кладеться паралонова губка. На губку кладеться вовна, яка потім за допомогою голки починає сплутуватися, перетворюючись в майбутній виріб. З метою економії можна створити основу з синтепону, а оболонку зробити з вовни. Для того, щоб дізнатися, яка кількість вовни знадобиться, необхідно пам'ятати, що вовна в процесі сухого валяння зменшується на третину, тому матеріалу для цього має бути набагато більше. Важливо пам'ятати, що голки для сухого валяння дуже гострі. Проколи потрібно робити обережно, щоб не травмуватися. Бити з розмаху не варто – так можна зламати

голку. Починати потрібно з голок великого розміру, а в міру ущільнення виробу замінювати їх на більш тонкі. Тримують голку строго перпендикулярно до площини валяння, інакше вона може застрягти і зламатися [5].

Другим, не менш поширеним, видом «фелтингу» є «мокрый фелтинг». Це техніка перетворення вовни та інших тваринних волокон у щільний матеріал, відомий як повсть. На шари вовни, розташовані під прямим кутом один до одного, наноситься тепла мильна вода, що сприяє їх зчіплюванню в одне полотно. Мильний розчин для «мокрого фелтингу» робиться так: брусок мила натирається на крупній тертці і заливається двома літрами окропу. Потім він перемішується, щоб мило повністю розчинилося, настоюється близько двох годин до загустіння, і потім його можна використовувати. Для «мокрого фелтингу» підходить і готове рідке мило.

Далі варто розстелити на столі підстилку (краще використовувати пухирчатою плівку, вона недорога, багаторазова, в ній не застряють волокна вовни). На пухирчатою плівку (пухирцями вгору) спочатку кладеться основний, базовий шар, потім фон, а зверху – малюнок. Вовну потрібно викладати тонкими пасмами, внахлест, щоб не було просвітів, шари укладаються перпендикулярно один одному. Товщина шару вовни на всіх ділянках повинна бути однаковою. Через те, що вовна сідає під впливом гарячої води, необхідно робити заготовку, розмір якої в два-три рази перевищує очікуваний розмір готового виробу [5].

Коли вовна розкладена, слід акуратно намочити її підготовленим мильним розчином з пульверизатора, щоб не зрушити візерунок. Потім мокра вовна накривається легкою натуральною тканиною і знову змочується мильним розчином або рідким милом (див. рисунок 1.2.4). Далі потрібно всього лише терти полотно руками в різних напрямках, але дуже акуратно, щоб не змістити викладений малюнок вовною. Надлишки води можна промокнути рушником.

Після завершення процесу привалювання, повстяний виріб доводять до стану готовності, вижимаючи або теруть волокна об спеціальну грубу

поверхню, таку як дошка для прання. Після висихання матеріал може бути використано для виготовлення аксесуарів чи одягу.

Рисунок 1.2.4 – Діана Нагорська в процесі створення костюму «Dune queen» у техніці «мокрого фелтингу»

Звичайно така техніка є досить кропіткою та вимагає певних умінь. Тому новачкам рекомендується освоїти спочатку технологію «сухого фелтингу», а вже потім пробувати свої сили у техніці «мокрого фелтингу».

Завдяки такій техніці можна створити дивовижні художні твори, починаючи з картин завершуючи елементами декору вбрання та сукнями (див. рисунок 1.2.5) [17].

Рисунок 1.2.5 – Сукня у техніці «мокрого фелтингу», Діана Нагорська 2018 р.

Наступний вид «фелтингу» це – «вовняна акварель». Картини, написані на полотні фарбами, ні для кого не дивина. А от картина, намальована вовною, без фарби і пензля – це вже щось захоплююче. «Вовняна акварель» – сучасний вид декоративно-прикладного мистецтва: «малювання» з допомогою вовняних волокон різних кольорів і відтінків. За рахунок того, що вовна викладається шарами, утворюється одночасно і об'ємність, фактурність «малюнка», і колірний ефект, схожий з художніми роботами в техніці акварель з характерними візерунками (див. рисунки 1.2.6, 1.2.7) [12].

Рисунок 1.2.6 – «Ой, на Івана, та й на Купала!». Картина української мисткині у техніці «вовняна акварель»

Рисунок 1.2.7 – «Україна». Картина Віри Сувороткіни
у техніці «вовняна акварель»

Для створення картини у техніці «вовняної акварелі» знадобляться:

- рамка зі склом – основа майбутнього твору. Для початку можна взяти звичайну фоторамку;
- віскозні серветки або флізелін. Основа для фону майбутнього твору;
- пінцет. Цей популярний косметичний інструмент допоможе в роботі з дрібними фрагментами і при вирівнюванні деталей картини;
- ножиці. Вони знадобляться для обрізання зайвих волокон; різнобарвна вовна.

Спершу, для початку роботи необхідно визначитись з сюжетом: це буде робота уже відомого вам митця чи власна ідея твору? Розібравшись, що буде відтворено на картині необхідно розібрати рамку. Тоді на оргаліт (дерев'яна частина рамки) прикріпити флізелін, який буде утримувати волокна вовни, для збереження малюнка. Тоді на ньому викладати певні кольорові волокна вовни, за підготовленим варіантом малюнка. Головне, пам'ятати, що викладати волокна потрібно рівномірно і спершу починати з заднього фону картини (див. рисунок 1.2.8).

Рисунок 1.2.8 – Процес створення картини у техніці «вовняної акварелі»

У процесі викладання волокон вовни варто використовувати її природне звалювання, для цього потрібно акуратно приплескувати її долонею, щоб шари вовни краще скріплювались між собою. Також слід час від часу прикладати скло до поверхні, щоб бачити чи закрито повністю полотно вовною та чи правильно викладається малюнок.

Викладаючи картину, потрібно не забувати про гру світла і тіні, для того щоб всі елементи не злились в одне ціле, а навпаки «ожили». Не варто боятись невдачі, адже невдалий елемент на картині з легкістю можна доопрацювати. По завершенні основу рамки, на якій був відтворений малюнок, слід помістити під скло. Вовняна акварель, навіть якщо не брати в розрахунок гарний результат роботи, що можна використати в інтер'єру будинку, є надзвичайно корисним видом творчості. Адже завдяки роботі у даній техніці розвивається художній смак. підтримується в тонусі дрібна моторика рук, тренується пам'ять, активізується уява. Така творчість сприяє релаксації, дозволяє відволіктися від потоку повсякденних проблем, заспокоює [12].

Вовняна акварель є універсальним видом творчості, який може бути цікавим для будь-якої людини, незалежно від її статі та віку. Це нескладна техніка, яку можна освоїти навіть дітям старшого дошкільного віку. Найбільше

ця техніка зацікавить людей, які бажають провести час наодинці зі своїми творчими почуттями.

І ще один, але найбільш кропіткий вид «фелтингу» – це «аплікація з вовни», техніка, авторкою якої є Дані Айвс. Працювати у даній техніці мисткиня почала ще з 2011 року (див. рисунок 1.2.9).

Рисунок 1.2.9 – Дані Айвс та автопортрет з вовни у власній техніці

По суті дана техніка це поєднання двох технік, про які уже вище йшла мова: «сухий фелтинг» та «вовняна акварель». Адже у цій техніці потрібно також викладати волокна вовни, закріплюючи їх в подальшому голкою. Відмінністю є те, що все це фіксується на певній тканині, яка являє собою полотно (див. рисунок 1.2.10).

Для початку роботи потрібно на полотно перенести обраний малюнок чи сюжет певної картин, який хочеться відтворити. Після цього до рук слід взяти вовну певного кольору і за допомогою голки закріпити її на усіх основних великих ділянках. А тоді, поверх основного шару вовни додати детальніші елементи, щоб краще відтворити малюнок. Виконуючи твори за технікою Дані Айвс важливо знати та дотримуватись основних правил кольористики та

рисунку, живопису, щоб максимально реалістично відтворити елементи картини за формою того чи іншого елемента зображення, ніби малюючи їх [14].

Рисунок 1.2.10 – Процес створення картини за технікою Дані Айвс

Також варто набратись терпіння, адже це дуже витончений вид фелтингу, який потребує багато часу для відтворення дрібних елементів, які дуже важливі для створення максимально реалістичної роботи (див. рисунок 1.2.11).

Рисунок 1.2.11 – Реалістичний портрет Фріди Кало. Дані Айвс

Так, як у цій техніці працюють лише з полотном, на якому відтворюють різноманітні малюнки, така техніка підходить для створення панно, картин, або ж деяких елементів, які в подальшому можна використати для створення одягу [15].

У цьому пункті було розглянуто різноманітні техніки «фелтингу», зокрема «сухий фелтинг» та «мокрый фелтинг», «вовняну акварель» та техніку «аплікації з вовни» Дані Айвс.

Після детального розгляду кожного з них, для виконання дипломного проєкту «Берегиня» було обрано техніку «аплікація з вовни». Ця техніка зацікавила своїм виконанням та важкістю відтворення. Маємо певну надію, що ця техніка дозволить створити унікальний та неповторний образ, який буде найкращим відображенням нашого мистецького бачення.

2 ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНІ ТА ТЕХНОЛОГО-МАТЕРІАЛОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ДЕКОРАТИВНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «БЕРЕГІНЯ» У ТЕХНІЦІ «ФЕЛТИНГ»

2.1 Ідея та художньо-образне обґрунтування декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг»

Більшість художніх проєктів українських митців зараз відбуваються за межами України (проєкт Галини Глеби та Катерини Яковленко під назвою «Мені наснилися звірі», полотно Катерини Бучацької «Охра з Горенки», панорамне фото Яни Конової «Ізюмський ліс», робота Анни Звягінцевої «Те саме волосся», графічна поема Дарини Гладун і Лесика Панасюка під назвою «Вітальна листівка» тощо). Причина не лише в тому, що в країні існує щоденна загроза бомбардувань, але й у тому, що світ, підтримуючи Україну в цій війні, до сих пір мало що знає про українців. Європейські країни тривалий час сприймали Україну в тіні російської експансії та пострадянської історії. Тому говорити про країну, в якій точиться війна, мовою мистецтва стало важливою задачею для тих, хто не воює безпосередньо на фронті.

В українському мистецтві, створеному під час війни, відчутна контекстуальна залежність, яка звужує простір для інтерпретацій. У той самий час вона повертає земну вітальність творам, відсутність якої зазвичай робить сучасне мистецтво віддаленим і складним для розуміння або ж просто тримає глядача в постійному страху бути ошуканим. Війна поляризує відчуття до максимальних точок сприйняття. А утримання спокою та врівноваженості стає відповіддю ворогу про відсутність страху перед ним, про перемогу життя над руйнацією та смертю.

Війна – один з найбільш жорстоких конфліктів, що можуть вплинути на життя творчої людини. Як і для більшості творчих людей, що не готові були жити у такі часи, війна стала причиною болю та страждань. Проте, саме пережитий митцем біль стає могутню зброєю, а сама творчість – способом переживання емоцій та висловлення думок.

Саме робота над декоративною композицією «Берегиня» (див. додаток А, рисунок А.1), яку у подальшому буде втілено в одній з сучасних інтерпретацій техніки «фелтинг», стала для нас можливістю показати силу та велич українського народу на тлі запеклої боротьби проти ворога.

Центральним образом композиції є жіночий образ, образ матері, «Берегині» вбраної в українську сорочку з унікальним стародавнім знаком, яка тримає в руках «понівечене» на початку дерево калини, що оживає зеленим листям та гронами та оберігає у середині себе новонароджене диття. Жінка споконвіку вважалася Берегинею, її слово, тепле і ласкаве лікувало і повертало, жінка – як символ самого Життя була об'єктом поклоніння у сиву давнину. Саме жінці призначено від Бога берегти сім'ю, дітей, Любов, Затишок, Злагоду... Саме на тендітних жіночих плечах «тримаються три кути в хаті», як справедливо зауважує народна мудрість. Відголоски про неї знаходимо у таких словах, як: «берег», «береза» (дерево Берегині Лади), «бережений», «оберігати», «обереги» тощо.

Символ «Берегині» дуже давній, своє відлуння він знаходить ще у 14 сторіччі. Берегиня (Оберега, Велика Богиня), яка зображувалась у вигляді жінки з піднятими вгору руками, – охоронниця домашнього вогнища, захисниця від напастей і повелителька людських доль, для слов'ян мала глибокий символізм. Вона була доброю «хатньою» богинею, матір'ю-рожанкою, оберігала житло, малих дітей, добробут родини. Відголосок про неї знаходимо у словах «оберігати», «обереги» [18].

Іноді, в руках панна тримає квітку – символ багатства і благополуччя, або пташок – провісників світлої долі і сімейного щастя. У центрі фігури також зображалася квітка, що символізує вагітність або дитину. Напевно, звідси пішла приказка «Діти – це квіти життя». Нерідко Березиню підміняла ідеограма – ромб з гачками – землеробський символ родючості, магічний знак-оберіг (українська плахта – своєрідний «переспів» цього мотиву) (див. рисунок 2.1.1.).

Рисунок 2.1.1 – Бережа – символ Березині Роду

Берегиня вважалася володаркою не тільки неба, але і всієї природи, господинею небесних вод, від якої залежала родючість. Люди малювали її зображення на стінах оселі, вишивали, ліпили з глини. «Дерево життя» – символ і атрибут Березині, часто ці символи взаємозамінюють одне одного. У зв'язку з цим на ногах жіночих статуєток розміщали знак землі. Ноги богині – це коріння дерева, що знаходиться в землі. Березиню зображували і змісною, оскільки земля – місце проживання Змія. Відповідно, верхня частина дерева асоціювалася з головою богині [18].

Свій початок даний символ бере ще з Трипільської культури. Саме трипільська культура була збагачена величезною кількістю жіночих статуєток, які мали, очевидно, культове значення і були уособленням плодючості і врожайності, на що вказує наявність у глині, з якої їх виготовлено, домішок зерен злаків або крупно змеленого борошна (див. рисунки 2.1.2, 2.1.3) [23].

Рисунок 2.1.2 – Жіночі скульптури часів Трипілля

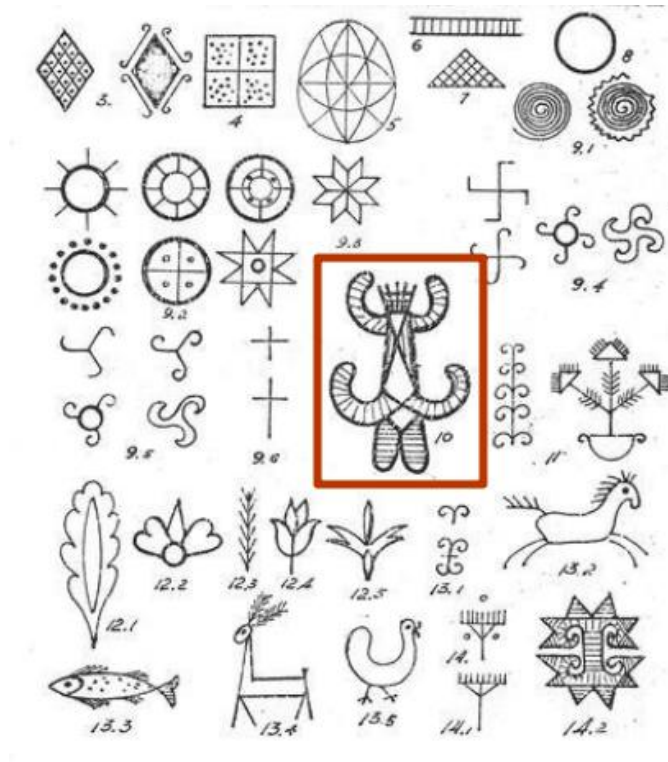

Рисунок 2.1.3 – Символи трипільців, серед яких символ «Берегиня»

Образ Берегіні дійшов до нас також у символіці вишивки. Візерунки, що використовуються на рушниках, одязі, скатертинах – не просто гарні переплетення ниток, а обережні символи та малюнки. Так у вишивці часто використовуються образи жінки-берегині в молитовній позі з піднятими руками, що означало прохання про Божественний захист, або з опущеними руками, що означало зв'язок із Землею-матінкою (див. рисунки 2.1.4, 2.1.5) [10].

Рисунок 2.1.4 – Символ «Берегині» у схемах вишивки

Рисунок 2.1.5 – Символ «Берегині» на рушнику

З різних джерел відомі назви Берегині: Жива, Дана, Лада, Леля, Діва, Літня Баба, Рожаниця, Мокоша. З X ст., тобто з приходом християнства, символічне значення Берегині (Венери, Рожаниці) було перекладено на образ Богородиці, Оранти, яку також зображають із піднятими до неба руками, немов старовинну Берегиню (див. рисунок 2.1.6) [18].

Рисунок 2.1.6 – Ікона Пресвятої Богородиці «Оранта» аркова на дереві

В образі Оранти людина вшановувала саму природу, вшановувала життя, подвиг материнства. Отже, символ Берегині – це священний для нас, українців, генетичний код, який несе в світі суть і творення, і захисту, а через це – вічне оновлення і гармонію життя Людини.

Ще одним символом, який в нашій композиції уособлює любов до України та безсмертність нашого роду є калина. Калина – етнонаціональний символ України, що уособлює красу, кохання, материнство, кров, безсмертність роду,

вогонь, національне відродження, жіночість, життя, любов до Батьківщини. Це механізм кодування етнічної культури українського народу, цвіт його душі, осердя козацького духу, символ-знак національного єднання [20].

Основу духовного світу українців складає етносимволіка, з-поміж якої особливу роль відіграє калина. Шанування дерев бере свої початки ще із сивої давнини, коли наші пращури поклонялися деревам як Богам. Назву калини пов'язували з народженням Всесвіту і вогняної трійці: Сонця, Місяця і Зірки. Свято Коляди в дохристиянських віруваннях було утіленням народження Кола (Сонця). Імовірно, таїна слова «калина» пов'язана з розкалюванням, жаром, паланням.

Разом з тим калина символізує ще й материнство. Кущ – це мати, а цвіт і ягідки – діти (див. рисунок 2.1.7). Вона є уособленням рідної домівки батьків, усього рідного, позачасовим єднанням українського родоводу.

Рисунок 2.1.7 – Кущ калини біля хати

Калину біля материнської хати варто сприймати як оберіг. Це спомин про домівку, пам'ять про рідну матір, її турботу і пестливі руки: «Ой, у лузі калина з квіточками, наче матуся з діточками». Були поширені своєрідні ласкаві міфопоетичні звертання матері до донечки: «калиновий цвіт», «калинко»,

«калинонько». Часто матері колисали своїх маленьких діточок, сидячи під калиною і наспівуючи колискових пісень. Колиску робили з калини, щоб дитина росла щасливою та співучою: «Спи, дитино, бо покину, / Сама піду по калину, / Наламаю калиноньки / Та й покладу в головоньки. / А калина буде цвісти, / А дитина буде рости». Калина – це і втілення здоров'я дитини. На хрестинах бабуся роздавала гостям пучечки калини, щоб немовля було здоровим. Вважалося, що в родині, де зберігається «калинова сопілка», обов'язково народиться хлопчик: «Ой, у лузі та і при березі червона калина, / породила тая удівонька хорошого сина» [20].

Калина часто відіграє й роль світового дерева, на вершечку якого птахи їдять ягоди і приносять людям вісті, іноді з потойбіччя. Та й саме дерево пов'язує світ мертвих зі світом живих. Калина уособлює й саму Україну. Як символ Батьківщини, вона «проросла» в гімнові січових стрільців:

Ой у лузі червона калина похилилася.
Чогось наша славна Україна зажурилася.
А ми тую червону калину підіймемо.
А ми нашу славу Україну розвеселимо!

Чарнецький Степан Миколайович

На сорочці «Берегині» зображено такий символ, як «Сварга» – традиційний орнамент, що використовується у вишивці та інших видах українського народного мистецтва (див. рисунок 2.1.8). Його символіка відображає давню міфологію та космологію українського народу. В Європі його також знають як свастя, чи щастя. Мабуть для того, щоб українці не були щасливими, це «страшне» слово вже понад сто років вилучено з усіх словників української мови, включно з сучасними.

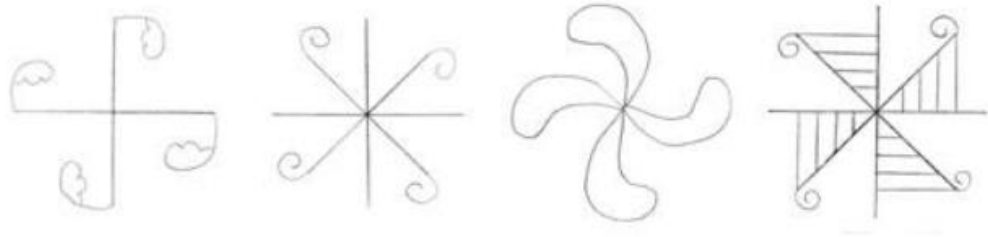

Рисунок 2.1.8 – Варіанти зображення знаку «Сварга»

Найбільше на нашій землі любили цей символ трипільці. Вони протягом двох тисяч років поспіль прикрашали свій ритуальний посуд найрізноманітнішими композиціями (див. рисунок 2.1.9). Окремі з них наочно демонструють суть фізичного явища, наприклад, смерчу, технічного рішення – дворядного підшипника або ж принцип зчеплення шестерень, що обертаються в протилежні сторони. Найпопулярнішими в них були чотири, шести і восьмипроменеві сварги [23].

Рисунок 2.1.9 – Трипільський горщик, вік якого більше 5 тис. років

З тих далеких часів символ сварги-свастики як щось дуже важливе передавався від однієї археологічної культури до іншої, аж поки не дійшов до

нашого часу. У ХІХ столітті на Україні ним прикрашали все: весільні короваї, гуцульські скрині, вишиванки і, звичайно, писанки.

У Німеччині принижена й розчарована поразкою у Першій світовій війні частина демобілізованих вояків шукала розради в екстремізмі й об'єднувалася в напіввійськові формування. Члени бригади носили сталеві шоломи із зображенням прямокутної класичної свастики. Ці події були спровоковані Жовтневою революцією 1917 року і наступною активізацією комуністичного руху в Німеччині. Адольф Гітлер заявляв про це неодноразово і гарячково підшукував символіку, яка б впливала на маси значно ефективніше за червоні знамена та масонські п'ятикутні зірки. Потрібно визнати, що це йому вдалося [19].

Майбутній фюрер категорично не сприйняв іншомовного слова «свастика» і надав символу нову німецьку назву Há-ken-kreuz, що дослівно означає «хрест з гаками». Таким чином, як більшовики, так і нацисти обрали для своєї символіки чужі, не притаманні культурі своїх народів, символи. Це надало змогу вкласти в них однаково примітивну і стару як людство ідею – тотальну експансію за володарювання світом будь-якою ціною. Однією з численних жертв такого маніпулювання став, на жаль, український народ.

В Європі даний знак також знають як свастя, чи щастя. Мабуть для того, щоб українці не були щасливими, це «страшне» слово вже понад сто років вилучено з усіх словників української мови, включно з сучасними. Тим паче, що на давньоіндійській мові – санскриті, сварга означає «рай». Тому в повоєнний час народні вишиванки, писанки, рушники з цим «нацистським» символом просто знищувалися.

Очевидно, що табу, накладене радянськими ідеологами на найбільш життєстверджуючий в нашій історії символ не є випадковим. Найгостріше це відчують діти і підлітки. Проте наше молоде покоління, як і сучасна українська культура не є втраченим, адже незважаючи на те, як «знущались» з

нашої символіки українці не забувають свою історію і відтворюють прадавні символи, включно зі сваргою – на писанках, вишивках, у побуті, картинах (див. рисунок 2.1.10). Найголовніше, варто запам'ятати, що сварга – це не фашистська свастика, а прадавній символ Сонця та звичайного щастя жити на рідній землі, що є найбільш актуально у наш час [19].

Рис. 2.1.10 – Знак «Сварга» на українських писанках

Згадавши про писанки, варто більш детально охарактеризувати символіку цього знаку. Адже форма яйця прослідковується у вбранні центрального образу – воно як білок огортає жовток – немовля, яке є образом майбутнього України.

В багатьох духовних вченнях існує образ світового (космічного) яйця, з якого виникає Всесвіт. У праукраїців яйце було початком всього, прообразом космосу; вони вірили, що весь світ є подібним до великого яйця: з однієї частини шкаралупи утворилася Земля, з другої – небо, з жовтка – Сонце і зорі, з білка – Місяць [21].

Яйце завжди було загадкою для людини: неживе, воно давало початок новому життю. Тому, писанка – символ весняного відродження природи, зародження життя, продовження роду, символ сонця, тепла і вічності.

Своїм корінням писанка сягає дохристиянських часів (див. рисунок 2.1.11). Вона тісно пов'язана зі старими українськими віруваннями, а також із народним календарем, що базувався на сонячному циклі і якому відповідало

свято Великодня. Саме в День Вознесіння Христового святкували перемогу сонця над темрявою, життя над смертю [21].

Рисунок 2.1.11 – Писанка часів Київської Русі

Як ми зазначали раніше, ще одним значущим елементом даного твору є образ немовля. Дитина в українській культурі вважається символом нового життя, надії та майбутнього. Вона символізує чистоту та невинність, а також безпорадність та потребу в захисті та піклуванні. У народних звичаях, дитина вважалася даром, їй приділялося особлива увага та повага.

Зазвичай дитя зображувалось зі своєю матір'ю, що також несе у собі певну символіку нерозривності та гармонії відносин між ними. Дитина є продовженням матері та її роду, що символізує вічність життя та безперервність роду. У таких зображеннях відображається прекрасна здатність матері давати життя, виховувати та захищати своє дитя, а дитина, у свою чергу, символізує чистоту, невинність та беззахисність. Ці зображення також можуть передавати тепло та любов, яку матері віддає своєму дитині, та їх спільне життя в гармонії з природою та світом навколо (див. рисунок 2.1.12) [22].

Рисунок 2.1.12 – «Мати і дитина» Леся Українка, 1893 р.

Також, дитина часто вважається символом чистоти, невинності та незаплямованості. У сучасній українській культурі, дитина також має важливе місце. Вона є символом наступного покоління, яке продовжує традиції та розвиває культуру України. Без дітей, майбутнє країни може бути нестабільним, тому дитина вважається важливим символом, який нагадує про потребу в збереженні та захисті цінностей нашої культури для наступних поколінь.

У декоративній композиції «Берегиня» відображені певні почуття та емоції, пов'язані з війною, надії на ліпше майбутнє. Цей твір є виразом бажанням показати світовій спільноті, що Україна не здається і продовжує жити та творити незважаючи на складність часів. Також цей твір є відображенням віри в незламний дух українського народу, міцність його коріння, глибину його культури. Ця робота має на меті привернути увагу до того, що незважаючи на війну, українці будуть продовжувати розвиватися та зберігати свої традиції. Вона є символом надії та опори для всіх, хто бореться за свою свободу та незалежність. Вона показує, що важливо залишатись вірними своїм ідеалам та цінностям, незважаючи на будь-які перешкоди та виклики.

Однією з її головних композиційних особливостей є гармонійне поєднання форм, кольору та баланс елементів: жінки, новонародженої дитини, дерева калини. Кожен з них є важливим та необхідним для втілення творчого задуму. Разом ці елементи взаємодіють між собою та втілюють посил, що несе у собі важливі цінності українського народу, його культури. Художній стиль композиції є таким, що поєднує у собі сучасність та традиційні елементи української культури.

Розглянувши символіку декоративної композиції «Берегиня», можна зробити висновки, що вона нагадує про важливість збереження національної ідентичності та духовної сили навіть у найважчі моменти. Тому вона є не лише мистецьким твором, але й символом сили народу та культури, що чинить опір агресії загарбника, символ любові та захисту наших дітей.

2.2 Композиційна характеристика та естетична оцінка виконаної декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг»

Композиція – це організація, розташування або аранжування різних елементів чи частин у єдине ціле. У контексті декоративного та декоративно-прикладного мистецтва, композиція описує спосіб розташування образотворчих елементів з метою досягнення найбільшої виразності твору [24].

Будь-яка композиції створюється з використанням різноманітних художніх засобів та прийомів з метою досягнення естетичної гармонії, балансу та задля її сприйняття споглядачем. Художньо-образне обґрунтування декоративної композиції – це процес пояснення ідеї, концепції та художнього змісту декоративної композиції через використання естетичних і художніх елементів.

У декоративній композиції має бути якась основна ідея або тема, яку вона передає або символізує. Ця ідея може бути виражена за допомогою форм, кольорів, текстур, пропорцій, ліній та інших художніх елементів. Наприклад, у композиції можуть використовуватися геометричні фігури, щоб відобразити ідею порядку та регулярності. Кольори можуть бути використані для передачі настрою або емоцій. Текстури можуть створювати візуальну ілюзію різних поверхонь. Лінії можуть використовуватися для створення руху або підкреслення напрямку. Крім того, декоративна композиція може містити символіку, яка відображає тему або ідею, яку вона передає. Наприклад, рослини можуть символізувати життя, дерева – стійкість, а птахи – свободу.

Таким чином, художньо-образне обґрунтування декоративної композиції передбачає відтворення концепції та ідеї, яку вона виражає, за допомогою художніх елементів. Цей процес включає в себе розробку концепції композиції, вибір колірної гами та текстур, визначення форм та ліній, розміщення об'єктів на поверхні композиції та забезпечення їх взаємодії з оточуючим простором.

Художньо-образне обґрунтування декоративної композиції може застосовуватися в різних сферах мистецтва, таких як живопис, графіка, скульптура, дизайн інтер'єру, театральне мистецтво та інші. У кожній з цих сфер мистецтва художник може використовувати власний стиль та техніку, але загальна мета залишається одна – створення естетичної, збалансованої та привабливої композиції [25].

Декоративна композиція «Берегиня», що виконана в техніці «фелтинг» має свої художні та композиційні особливості. Одним із засобів, що використовується в композиції твору є контраст. Також при побудові композиції твору було використано такі засоби, як: асиметрія, нюанс, подібність, пластична спряженість.

Художній стиль композиції є сучасним і водночас він поєднує у собі традиційні елементи української культури. Усі ці художні та композиційні

особливості декоративної композиції «Берегиня» створюють глибокий емоційний вплив та підсилюють її символічне значення.

Естетична оцінка – це суб'єктивна оцінка або оцінка з точки зору естетичних стандартів і принципів. Це процес оцінювання та аналізу твору мистецтва, який включає такі аспекти, як краса, гармонія, емоційна привабливість, оригінальність та виразність. Естетична оцінка дає змогу оцінити враження, які викликає твір, його художнє значення та стиль, а також виявити, наскільки він відповідає естетичним вимогам та представленню про красу.

В якості естетичної оцінки художнього твору враховується, в першу чергу, відповідність закону традиції: канонічність, традиційність, новаторство.

Декоративну композицію «Берегиня» можна віднести до новаторських художніх творів за рахунок застосування нових прийомів виконання у техніці його виконання.

Далі оцінюється відповідність художнього твору закону цілісності. Закон цілісності передбачає, що художній твір повинен бути органічно зібраним і має форму, яка є цілісною і збалансованою. У панно «Берегиня» кожен елемент, кольорова гама, текстура і форма взаємодіють між собою, створюючи цілісну композицію. Всі деталі та елементи доповнюють один одного і взаємодіють в єдиній гармонійній структурі. Таким чином, панно «Берегиня» відповідає принципу цілісності, створюючи враження єдності та гармонії.

Супідрядність – це принцип композиції в художньому творі, при якому всі частини композиції підпорядковані найбільш активній або домінуючій її частині. Ця домінуюча частина виступає в якості композиційного центру і є найбільш виразним елементом, навколо якого організуються і розташовуються інші елементи. Таким композиційним центром у даній композиції є немовля – життя, яке зароджується у жовтому сьйві за формою подібною до яйця.

Даний художній твір сприймається відносно статичним за рахунок форми самої площини, на якій її створено. Адже квадрат – це найбільш статична форма.

Асиметрія застосовується у побудові постаті центрального образу та центру композиції. Відносно виметричним є лише обличчя. Також симетрія виражається у будові символів на сорочці.

Ритмічна повторюваність прослідковується у зміні розмірів символів «Сварга» та хрестиків, що оздоблюють рукави та горловину сорочки.

Як ми вже й казали раніше, композицію побудовано на контрасті. Світлотний контраст між чорним фоном полотна та постаттю «Берегині», вбраної у світлу сорочку. Також присутній контраст фактур – між тканим полотном та зображенням твору, що виконане шляхом нашаровування волокон вовни та їх фіксації. Контрасними є також червоні грона калини по відношенню до зеленого листя. Контраст за розміром прослідковується у символах, що прикрашають рукави сорочки. Нюанс присутній у відтінках зеленого, коричневого кольорів.

Подібними за формою є ягоди калини та листя, а також символи «Сварга». Пластична спряженість виражена у формі самого стовбура калини.

Кольорове рішення, ще один пункт без якого не можливо сприймати загальну естетичну оцінку виробу, визначається інтенсивністю тональної проробки композиційних елементів та використанням певних кольорів. Це створює загальний колорит художнього твору і впливає на сприйняття його естетичного враження.

Рівень світлоти впливає на яскравість та темноту кольорів у виробі. Світлі кольори викликають враження легкості та розкіші, тоді як темні кольори створюють відчуття глибини та таємничості.

У творі «Берегиня» кольорове рішення грає важливу роль в створенні естетичного враження. Композиція має у собі два найбільш помітних та контрастних по відношенню один до одного кольори – чорний та білий.

Колоровий контраст між чорним та білим в «Берегині» додає визначеності та силу до композиції. Він створює напруження і привертає увагу глядача. Чорний та білий колори взаємодіють між собою, створюючи баланс та гармонію в творі.

Адже чорний колір використовується для створення глибини та таємничості. Він символізує силу, темряву та загадковість. Натомість, білий колір викликає враження світла, чистоти та невинності. Також неменш помітним кольором в роботі виступає червоний. Червоний колір, що присутній у центральних елементах твору, символізує силу та велич. Такий яскравий колір викликає асоціації з теплом, вогнем та життєвою енергією.

Жовтий колір – носій величезної сили Сонця, символ захисту й надії. Саме цей колір використано аби акцентувати увагу на центр композиції. Саме немовля огорнуто жовтим кольором, що підсилює ідею про захист майбутнього й надію на те, що воно буде кращим. Адже виборюється у запеклій боротьбі між добром та злом.

Використання даної кольорової палітри в «Берегині» допомагає передати почуття сили, енергії та розкіші. Вона створює гармонію між композиційними елементами та надає твору виразності та впевненості. Кольорове рішення допомагає підкреслити символіку та сутність «Берегині» як традиційного твору декоративного мистецтва.

2.3 Характеристика матеріалів та калькуляція витрат щодо виконаної декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг»

Матеріалознавчі аспекти виконання декоративної композиції у техніці сухого фелтингу мають важливе значення для успішного виконання художнього виробу. Вони охоплюють вибір матеріалів, їх якість, характеристики, властивості, технології їх обробки та використання у процесі виконання декоративної композиції.

Для виконання робіт у техніці фелтингу можна використовувати вовну в пасмах, виготовлену у фабричних умовах шляхом камвольного прядіння вовни меріносової вівці і шовку, а також пряжи з ангори і кашеміру. Вибір того чи іншого матеріалу залежить від виду виробу, фактури, яку потрібно отримати, тощо. Так, якщо потрібна гладка поверхня, то варто використовувати вовну високої якості з довгими волокнами (меринос (гребіння стрічка)). Якщо ж потрібно промалювати іншу фактуру, то можна використовувати кардочес.

При виборі матеріалів необхідно враховувати їх властивості. Наприклад, вовна має високу еластичність та здатність до збільшення об'єму, тому вона підходить для створення й об'ємних форм. Кашемір та альпака мають м'яку текстуру та приємний відчуття на дотик, що робить їх ідеальними для виготовлення іграшок та інших предметів, які діти будуть тримати у руках. Колір матеріалів є важливим фактором у виконанні творів чи виробів у техніці фелтингу. Він може додати настрою та відчуття, що потрібні для створення задуманого образу. Наприклад, використання темних відтінків може надати композиції загадковості та містичності, а яскраві кольори – бадьорості та радості [16].

Окрім вибору матеріалів, важливо також знати та вміти користуватися інструментами, які використовуються у для виготовлення виробів у даній техніці. Основним інструментом є голка, яка має спеціальні зубці та дозволяє зчіплювати волокна між собою. Існує кілька технік, що дозволяють створювати різні форми та текстури, такі як шарування, скручування, лепка та інші. Отже, матеріалознавчі аспекти є важливим елементом у створенні високоякісних виробів чи творів. Навіть найменші деталі можуть впливати на кінцевий результат, тому варто приділити увагу їх вибору з урахуванням того, що саме буде виготовлятися [13].

Основним матеріалом для створення виробів у техніці фелтинг є вовна – натуральний матеріал, що використовується в текстильній промисловості для виготовлення різноманітних виробів. Вовна – натуральне волокно, отримане від

тварин, яке піддається прядінню та валянню. Її отримують методом стриження тварин (овеча, козяча, верблюдяча вовна), або їх вичісуванням під час линяння (козячий, кролячий, заячий пух). Найчастіше для фелтингу використовується саме овеча, яка є найбільш поширеним видом вовни, що з успіхом використовується й у інших видах декоративного мистецтва (див. рисунок 2.3.1).

Рисунок 2.3.1 – Вовна з виголоної вівці

Вовну класифікують за видами тварин (овеча, козяча, кроляча), а овечу – ще й за породами овець. Стандартом передбачені такі види вовни:

- мериносова вовна – волокна, які зістригають з тонкорунних мериносових овець. Руно складається з тонких, дрібно звитих пухових волокон;
- кардочес – волокна, зстрижені з м'ясної породи овець з довгою вовною. Волокна розташовані хаотично (а не в одному напрямку, як у топсі), що значно полегшує процес валяння, особливо при сухій техніці;
- пояркова вовна – волокна, зстрижені з ягнят шестимісячного віку. Вона складається з пуху, перехідного волосу та тонкої ості;
- козяча вовна – волокна, отримані вичісуванням або підстриганням кіз. Складається з пуху і остьових волокон;

– верблюдяча вовна – волокна, отримані вичісуванням або підстриганням верблюдів. Складається з пухових і грубих волокон;

– оленьча вовна – волокна, отримані вичісуванням і стриженням оленів. Складається з грубого волосу та дуже тонкого пуху;

– заячий та кролячий пух – волокна, отримані вичісуванням під час линяння кролів пухових порід і зайців.

Вовну перелічених типів за способом отримання називають натуральною. Вона є найбільш цінною. У текстильному виробництві, крім натуральної, використовують і регеновану вовну – вовняні відходи. Це лише кілька прикладів видів вовни, але існує ще багато інших видів, які отримують з різних тварин і вони мають свої унікальні характеристики [16].

Для виконання декоративної композиції «Берегиня» використовувалася вовна меринос (гребіння стрічка) та кардочес (див. рисунок 2.3.2).

а

б

Рисунок 2.3.2 – Види вовни, що використовуватиметься для декоративної композиції:

а – меринос (гребіння стрічка); б – кардочес

Для виготовлення панно у техніці фелтинг не обійтись без основи, на якій і буде відтворено декоративну композицію «Берегиня». Для цієї роботи використовувалась – канва, полотно чорного кольору (див. рисунок 2.3.3).

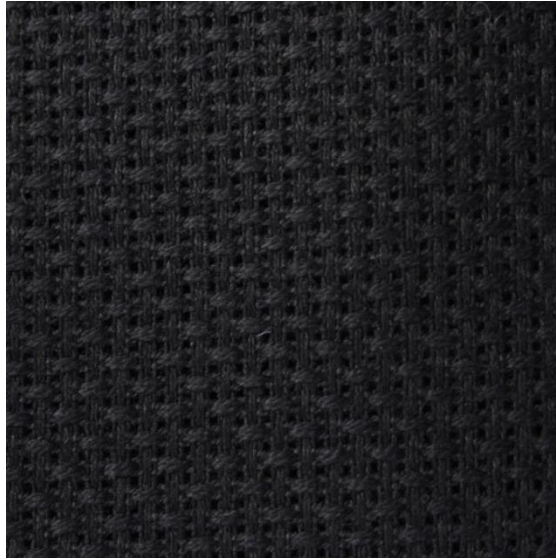

Рисунок 2.3.3 – Канва чорного кольору

Для перенесення ескізу майбутнього твору на полотно (канву чорного кольору) використовуватиметься олівець білого кольору (див. рисунок 2.3.4). Адже його найкраще видно на чорному полотні.

Рисунок 2.3.4 – Білий олівець

Головним інструментом для фелтингу є спеціальні голки з засічками, за які у процесі роботи чіпляються волокна вовни (див. рисунок 2.3.5). Голки бувають декількох видів, які відрізняються формою та товщиною. У нашій роботі використовуватимуться голки для фелтингу №32, №36 та №40.

Рис. 2.3.5 Голки для фелтингу

Деколи для роботи також знадобляться ножиці (див. рисунок 2.3.6).

Рисунок 2.3.6 – Ножиці

Також для роботи потрібні дерев'яні планки з яких буде виготовлено раму 70x70 см, на яку буде натягнуто чорне полотно, закріплене скобами.

Отже, основними витратними матеріалами для виготовлення декоративної композиції «Берегиня» є:

- а) дерев'яні планки – основа, на яку натягується полотно;
- б) чорна канва – у якості основи твору;

- в) вовна – для виконання зображення твору;
- г) білий олівець – для перенесення малюнку на основу;
- д) ножиці – для надання певної форми волокон;
- е) губки – у якості підкладки під основу, для фіксації вовни на полотні голками;
- ж) голки для фелтингу різних номерів: 32, 36, 40 – для фіксації пасм вовни на полотні і створення зображення.

Також знадобляться цвяхи для збиття рами та скоби, якими закріпиться полотно.

Розрахунок вартості витрат на матеріали та інструменти для виготовлення художнього твору «Берегиня» у техніці «фелтинг» подано у таблиці 2.3.1.

Таблиця 2.3.1 – Калькуляція витрат для виготовлення художнього твору

№ з/п	Назва матеріалу	Ціна за одиницю, грн	Потрібна кількість	Вартість, грн
1	2	3	4	5
1	Дерев'яна планка	25,00	4	100
2	Канва чорного кольору	208,00	80 х 80см	208,00
3	Вовна білого кольору	48,00	25 г. х 2	96,00
4	Вовна чорного кольору	48,00	25 г.	48,00
5	Вовна червоного кольору	32,00	25 г.	32,00
6	Вовна зеленого кольору	48,00	25 г.	48,00
7	Вовна жовтого кольору	48,00	25 г.	48,00
8	Вовна тілесного кольору	48,00	25 г.	48,00

Кінець таблиці 2.3.1

1	2	3	4	5
9	Вовна світло-коричневого кольору	48,00	25 г.	48,00
10	Вовна коричневого кольору	48,00	25 г.	48,00
11	Губки	25,00	1 упак.	26,00
12	Голки для фелтингу	25,00	3 шт.	75,00
13	Білий олівець	5,00	1 шт.	5,00
Всього:				830

Отже, вартість матеріалів, витрачених на виконання декоративної композиції «Берегиня» техніці фелтинг становить 830 грн.

Складність виконання і майстерність роботи оцінюється автором у 500 грн., тож разом сума становить 1 300 грн.

2.4 Технологічна послідовність виконання декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг»

Створення панно у сучасній техніці фелтинг потребуватиме виконання певних дій у відповідній послідовності. Для початку необхідно визначитись з ескізом майбутнього твору. Коли ескіз затверджений, можна переходити до виконання наступної майструючої частини.

Початок роботи над дипломним проектом включав в себе майстрування дерев'яної рами розміром 70x70 см. Використовуючи різні інструменти та матеріали, було створено міцну та стійку базу для декоративного панно.

Після завершення збірки рами, варто перейти до наступного етапу - фіксації чорного полотна на раму. Для цього потрібно обережно розтягнути полотно на рамі, забезпечуючи його рівномірну поверхню, і закріпити його за допомогою скоб. Цей крок був важливим для створення основи, на якій далі буде відтворюватись затверджений малюнок.

Наступним етапом було нанесення малюнка «Берегині» на чорне полотно. Відтворюючи раніше затверджений дизайн, щоб передати символіку та естетику «Берегині» у даній композиції. Цей крок вимагав уваги до деталей та точності, щоб малюнок виглядав якомога більш точним та чітким.

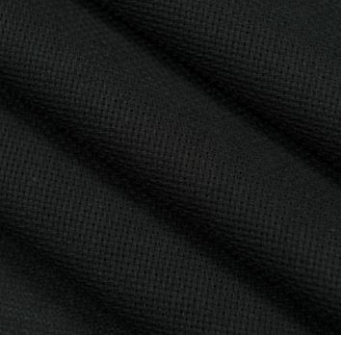
Наступна фаза роботи була пов'язана з використанням техніки фелтингу. Для цього знадобилися різні кольори вовни, спеціальні голки для фелтингу та губка. З метою відтворення конкретних елементів на малюнку, потрібно було відривати необхідну кількість вовняних пасм та за допомогою голки проколювати їх у полотно, дотримуючись форми й текстури деталей.

Таким чином, поступово створювалися необхідні форми й текстури на моєму панно. Продовжуючи додавати пасма вовни, проколюючи їх у полотно, допоки твір «Берегиня» не набув бажаного вигляду. В процесі роботи важливо було звертати увагу на відтворення кольору, форми та текстури вовни, створюючи деталі, що надавали глибини та живописності цій композиції.

Цей процес вимагав не лише технічних навичок, але й художнього бачення та творчого підходу. Створюючи панно «Берегиня» головною метою було намагання передати енергію та символіку «Берегині» через відтворення деталей та створення відчуття глибини та життєвої сили у авторській роботі.

Технологічну послідовність виконання твору подано у таблиці 2.4.1.

Таблиця 2.4.1 – Технологічна послідовність виконання декоративної композиції «Берегиня»

№ з/п	Графічне зображення	Технічні умови виконання операції
1	2	3
1		<p>Пошук ідеї. Проробка ескізу майбутнього твору.</p>
2		<p>Виготовлення з дерев'яних планок рами (поверхні), на якій буде розміщена основа роботи. Розмір рами 70 x70 см.</p>
3		<p>Розкрюювання полотна за розмірами підрамника, з урахуванням припусків (5 см).</p>
4		<p>Прасування полотна. Ретельно попрасувати тканину з лицьового та зворотного боків за допомогою парової праски. Переконатися, що немає зморшок, складок або забруднень на тканині перед натягуванням на підрамник.</p>

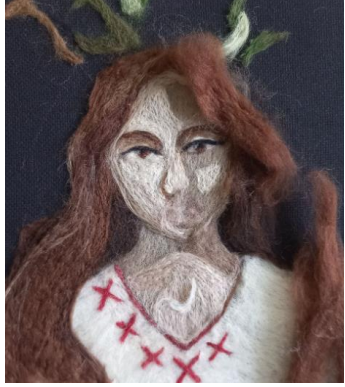
Продовження таблиці 2.4.1

1	2	3
		<p>Прасувати тканину на прасувальній дошці, щоб забезпечити рівномірне прасування по всій площі.</p>
5		<p>Перенесення контурів рисунку опрацьованої в ескізі композиції «Берегині» на полотно. Промальовка білим олівцем решти деталей.</p>
6		<p>Фіксація полотна на раму, з урахуванням припусків (5 см), забезпечуючи його рівномірний натяг по всій поверхні, і закріплення його з виворітного боку за допомогою скоб.</p>
7		<p>Виконання зображення відповідно до есізу шляхом багаторазового проколювання полотна. Багаторазове проколювання пасм вовни на поверхні полотна має на меті забезпечити їх зчеплення з основою. При рухах голкою волокна вовни проникають через основу та переплітаються, утворюючи міцне з'єднання.</p>

Продовження таблиці 2.4.1

1	2	3
8		<p>Відтворення образу дитини. Попередньо обравши відповідні кольори вовни, для отримання бажаного відтінку. Пошарово викладаючи вовну відповідно за формою фрагменту зображення, враховуючи будову диття, фіксує її голкою для фелтингу.</p>
9		<p>Відтворення рукава Берегині. Попередньо обравши відповідні кольори вовни, для отримання бажаного відтінку. Пошарово викладаючи вовну відповідно за формою фрагменту зображення, враховуючи будову диття, фіксує її голкою для фелтингу.</p>
10		<p>Відтворення символу «Сварга». Після надання рукаву певної форми та відтінків слід приступити до його оздоблення. Попередньо підібравши 2 відтінки червоного кольору, зміксувавши їх варто викласти тонкі пасма та закріпити голкою для фелтингу, відповідно до форми елементів.</p>

Продовження таблиці 2.4.1

1	2	3
11		<p>Відтворення рук Берегині. Попередньо обравши відповідні кольори вовни, для отримання бажаного відтінку. Пошарово викладаючи вовну відповідно за формою фрагменту зображення, враховуючи будову долонь, фіксуючи її голкою для фелтингу.</p>
12		<p>Відтворення гілля калини. Попередньо підібравши 2 відтінки коричневого кольору, варто викласти тонкі пасма та закріпити голкою для фелтингу, відповідно до форми елементів. Надати світло та тінь, відповідними відтінками вовни.</p>
13		<p>Відтворення обличчя Берегині. Попередньо обравши відповідні кольори вовни, для отримання бажаного відтінку. Пошарово викладаючи вовну відповідно за формою фрагменту зображення, враховуючи будову обличчя, фіксуючи її голкою для фелтингу.</p>

Кінець таблиці 2.4.1

1	2	3
14		<p>Відтворення головного убору Берегині – вінка з калини. Спочатку основним фоном, з урахуванням вище вказаних технічних умов, викладається листя різних відтінків та форм. Далі скручуючи пасма вовни в руках, отримані бусинки варто прикріпити до поверхні також завдяки голці. Проте в такому разі калина набула своєї правильної форми.</p>
15		<p>Готовий твір.</p>

Дана поетапна та детальна характеристика операцій, що описують технологію виконання пано «Берегиня» у техніці фелтинг, дає уявлення про особливість процесу його повного створення. Найважливіше звертати увагу на етапи та дотримання технологій під час виконання твору, для отримання можливості створити вишуканий твір декоративного мистецтва у обраній техніці.

ВИСНОВКИ

З метою дослідження традицій та новаторських підходів у декоративному мистецтві «фелтингу», була виконана декоративна композиція «Берегиня».

У ході виконання дипломного проєкту:

- досліджено історію розвитку технік «фелтинг». Під час дослідження з'ясовано, що техніка має давнє походження. Завдяки впливу на її розвиток впродовж всього часу різних культур, значно збагатилися її технічні можливості та художня виразність;

- з'ясовано, що техніка «фелтинг» є унікальним способом виконання творів, який поєднує традиційні ремісницькі навички з інноваційними технологіями. Під час дослідження було визначено технологічні особливості виконання творів технікою «фелтинг», які впливають на якість готового твору та його естетичне сприйняття;

- обґрунтовано ідею та розкрито художньо-образний зміст теми дипломного проєкту, що дозволило створити важливий інтерпретаційний контекст, заснований на виразному використанні мови форм і кольорів;

- на основі попереднього дослідження та ідеї проєкту була успішно виконана практична частина, яка включала створення декоративної композиції. Ця композиція була відображена на постері, що дало нам можливість ефективно представити естетичні та технічні аспекти роботи;

- охарактеризовано композиційні особливості виконаного художнього твору – декоративної композиції «Берегиня» та дано його естетичну оцінку. Декоративна композиція «Берегиня» є завершеним художнім твором, що викликає у глядача відчуття єдності, цілісності й гармонії завдяки вдало підібраним засобами гармонізації композиції та розташуванню елементів;

- надано характеристику матеріалам та інструментам, задіяним у втіленні художнього задуму в матеріалі. Ретельно підібрані матеріали та

інструменти дозволили у повній мірі втілити художній задум та надати твору додаткової естетичної цінності;

– описано технологічну послідовність виконання декоративної композиції. Охарактеризовано особливості виконання твору на кожному з основних етапів. Чітке дотримання умов виконання тої чи іншої технологічної операції дозволило створити вишуканий художній твір, який відображає рівень майстерності та творчий задум автора.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Ткаченко, Н. В. Декоративно-ужиткове мистецтво : навчальний посібник / Н. В. Ткаченко. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 224 с.
2. Корецька, Л. Декоративно-ужиткове мистецтво України : історія та сьогодення / Л. Корецька. – Київ : Видавничий дім «Альтернативи», 2009. – 304 с.
3. Хотко В. М. Техніка фелтингу та її застосування в сучасному текстильному мистецтві // Теорія та практика дизайну. – 2017. – С. 62-68.
4. The history of felt [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://feltingandfiberstudio.com/2013/03/10/the-history-of-felt/> (дата звернення 20.04.2023).
5. Фелтинг для початківців, техніки валяння вовни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jak.koshachek.com/articles/felting-dlja-pochatkivciv-tehnika-valjannja-z.html> (дата звернення 26.04.2023).
6. Шепель, Т. Валяння від «А» до «Я»: Фелтинг техніка. – Київ: Видавництво Світ, 2018 р.
7. Журавель, С. В. Декоративне мистецтво України : історія, традиції, сучасність : монографія / С. В. Журавель. – Київ : Критика, 2009. – 448 с.
8. Felt [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.iranicaonline.org/articles/felt> (дата звернення 21.04.2023).
9. Felt [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://en.wikipedia.org/wiki/Felt> (дата звернення 22.04.2023).
10. Шевченко О. М. Фольклорні елементи в одязі як прояв національної ідентичності // Вісник Київського національного університету культури і

мистецтв. Серія: Архітектура. Мистецтвознавство. Дизайн. – 2014. – Вип. 8. – С. 204-208.

11. Шевченко Ю. С. Традиції в українському народному одязі та їх відображення в сучасному дизайні: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.02 / Київський національний університет культури і мистецтв. – К., 2008. – 20 с.

12. Вовняна акварель [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://wday.com.ua/vovnyana-akvarel-shho-tse-vovnyana-akvarel-svoyimi-rukami-majster-klas/> (дата звернення 26.04.2023).

13. THE FELTING PROCESS [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://strongfelt.com/felting/> (дата звернення 27.04.2023).

14. Welcome to the fuzzy world of Dani Ives | Fiber Artist [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.daniives.com/portfolio/>. (26.04.2023)

15. The Process of Felting [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.acornsandtwigs-blog.com/things-to-know-about-felt-the-process-of-felting/> (дата звернення 25.04.2023).

16. Needle felting for beginners 101 | everything you need to know about needle felting | ultimate guide to needle felting [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.feltify.com/blogs/needle-felting-for-beginners/needle-felting-101> (дата звернення 25.04.2023).

17. Discover: Six contemporary felt artists [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.textileartist.org/5-contemporary-felt-textile-artists/> (дата звернення 23.04.2023).

18. Бережа – символ Березині роду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://spadok.org.ua/symvol/berezha-symvol-beregyni-rodu> (дата звернення 25.04.2023)/

19. Сварга - вкрадений символ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://spadok.org.ua/symvol/svarga-vkradenyy-symvol> (дата звернення 25.04.2023).

20. Калина – символ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kultura-poltava.gov.ua/novyny/kalina--simvol-ukraini> (дата звернення 25.04.2023).
21. Писанка – символ життя – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://library.ontu.edu.ua/virtual_exhibition_pdf/Писанка.pdf (дата звернення 26.04.2023).
22. Дитина як архетип етнічної культури українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-5028.html> (дата звернення 26.04.2023).
23. Все про Трипілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://trypillianculture.blogspot.com/p/blog-page_82.html (дата звернення 25.04.2023).
24. Семчук Л. Я. Основи композиції [Електронний ресурс]. / Л. Я. Семчук. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/3849.pdf> (дата звернення 20.05.2023)
25. Ребрик В. Є. Основи композиції художніх виробів : курс лекцій для студентів напряму підготовки «Технологічна освіта» / В. Є. Ребрик, В. В. Хренова [Електронне видання]. – Хмельницький : ХНУ, 2015. – 147 с

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

Джерело творчості та ескіз майбутнього твору

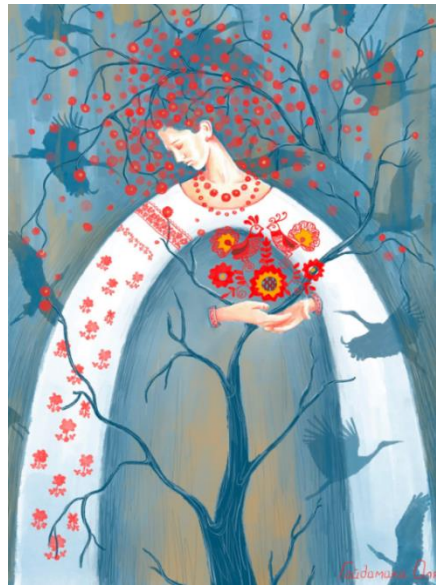

Рисунок Б.1 – Джерело творчості. «Дерево життя», Оля Гайдамака 2022 р.

Рисунок Б.2 – Ескіз декоративної композиції «Берегиня»,
Оріся Панчук 2023 р.

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

Проект постеру

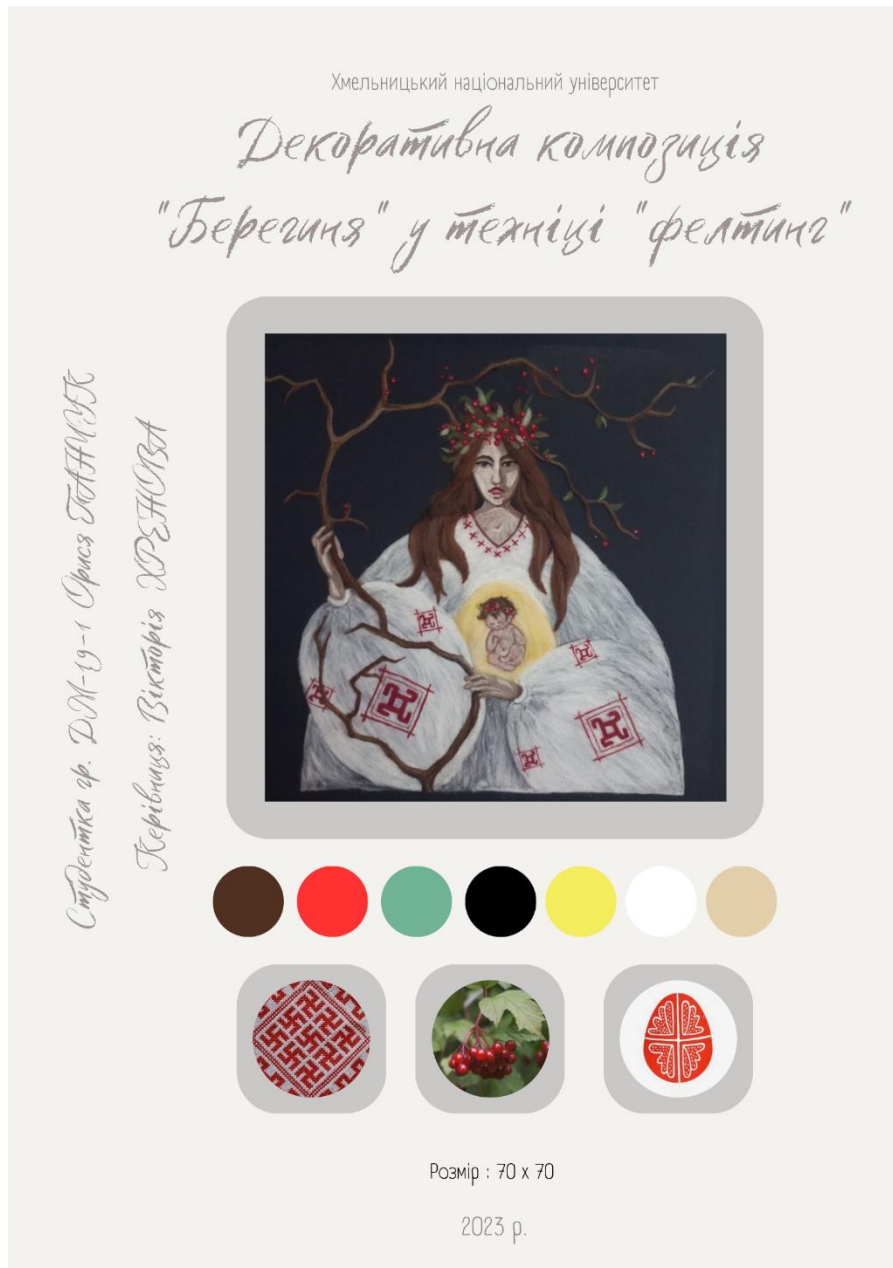

Рисунок Б.1 – Проект постеру

ДОДАТОК В
(обов'язковий)

Виконаний художній твір

Рисунок В.1 – Декоративної композиції «Берегиня» у техніці «фелтинг»